

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КЗ «Катеринівський
ліцей» Лозівської міської ради
Харківської області

Ю.Л.Шукалюков
16 серпня 2019 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Комунального закладу «Катеринівський ліцей»
Лозівської міської ради Харківської області
на 2019-2022 роки

СХВАЛЕНО

педагогічною радою ліцею,
протокол від 16.08.2019 № 11

Голова педагогічної ради

Ю.Л.Шукалюков

Зміст

Розділ 1. Призначення навчального закладу та його реалізації

Розділ 2. Цілі та задачі освітнього процесу школи

Розділ 3. Опис "моделі" випускника школи

Розділ 4. Навчальний план та його обґрунтування

Розділ 5. Особливості організації освітнього процесу та застосовуваних у ньому педагогічних технологій

Розділ 6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Розділ 7. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Розділ 8. Умови навчально-виховного процесу

Розділ 1

Призначення навчального закладу та його реалізації

Розвиток системи освіти в Україні визначається Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепцією нової української школи. Згідно з чинним законодавством «метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві і цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності».

КЗ «Катеринівський ліцей» забезпечує набуття дитиною освіти за освітніми програмами початкової, базової та повної середньої освіти, досягнення нею визначених стандартами освіти результатів навчання. Освітній процес у нашому закладі організований так, щоб забезпечити формування в учня передбачених стандартами ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності. Набути ключових компетентностей учні можуть, беручи безпосередню участь в освітньому процесі на денній формі навчання.

Педагогічний колектив ліцею прагне створити умови для розвитку кожної дитини, дати їй можливість для самовираження й самовизначення, забезпечити науково-теоретичну, практичну, допрофесійну та загальнокультурну підготовку учнів. Для цього необхідний постійний розвиток школи, поповнення її матеріально-технічних і навчальних ресурсів. А головне, єднання та духове зростання учнів, батьків і педагогів як спільноти, яка творить сприятливий для української дитини соціально-культурний простір.

Мета освітньої програми:

- ✓ визначення напрямків діяльності та цільових орієнтирів;
- ✓ спрямування спільної роботи колективу ліцею та громадськості;
- ✓ проектування процесу оновлення діяльності ліцею.

Освітня програма ліцею ґрунтується на визнаних світом та перевірених досвідом ключових ідеях української педагогічної думки, базових принципах гуманізму та здобутках сучасної науки. Будучи динамічною моделлю системи взаємовідносин учасників освітнього процесу у єдності з матеріальною основою цих відносин, програма містить бачення та місію ліцею, загальні та операційні завдання її розвитку, особливості організації тут навчально-виховного процесу, пріоритетні напрямки цього розвитку, його індикатори і критерії результативності обраної стратегії.

Ми цінуємо кожного учня, дбаючи про:

- ✓ формування у дітей життєвих компетентностей;
- ✓ фізичний, особистісний та інтелектуальний розвиток;

- ✓ здатність вільно спілкуватися державною та найпоширенішими іноземними мовами;
- ✓ шанс працювати у майбутньому у сфері бізнесу, дипломатії, військовій сфері, науці, освіті;
- ✓ уміння самостійно вчитися та співпрацювати для досягнення особистих і суспільно значимих цілей.

Ми цінуємо батьків та опікунів учнів ліцею, дбаючи про:

- ✓ розвиток їхньої компетентності дитини;
- ✓ повну поінформованість щодо успіхів своєї дитини та стану ліцею;
- ✓ якнайширші можливості кожному долучитися до шкільного виховання, життя шкільної спільноти;
- ✓ прозорість усіх сторін діяльності навчального закладу та прийнятих адміністрацією рішень.

Ми цінуємо педагогічних працівників та персонал ліцею, дбаючи про:

- ✓ соціальний престиж та розвиток професійної компетентності кожного;
- ✓ повну поінформованість щодо стану школи, планів та результатів її розвитку;
- ✓ можливості участі у формуванні політики ліцею та оцінюванні персонального внеску кожного у розвиток навчального закладу;
- ✓ взаємодію та взаємопідтримку у освітньому процесі, ефективність спільно прийнятих управлінських рішень.

Розділ 2

Цілі та задачі освітнього процесу школи

Найважливіше завдання сучасної школи - розвивати творчі здібності учнів, допомагати їм реалізовувати свої таланти. Всебічний і гармонійний розвиток особистості передбачає єдність її освіченості, вихованості, загального розвитку.

Освітня програма, що реалізується в ліцеї, спрямована на:

- формування в учнів сучасної наукової картини світу;
- виховання працьовитості, любові до природи;
- розвиток в учнів національної самосвідомості;
- формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;
- інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;
- рішення задач, формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави; створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм;
- формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Виходячи із завдань сучасної школи, процес навчання покликаний забезпечувати три функції – освітню, виховну, розвиваючу.

Навчання має комплексний вплив на особистість, незважаючи на те, що освітня функція найбільш специфічна для даного процесу. Сама освіта передбачає формування не лише знань і умінь, але й певних якостей, світогляду, ідейності, моральності особистості та ін. Умовне виділення освітньої, виховної і розвиваючої функції є корисним у практичній діяльності вчителя, особливо при плануванні завдань навчання.

Освітня функція передбачає, в першу чергу, засвоєння наукових знань, формування спеціальних і загально-навчальних умінь і навичок. Наукові знання передбачають факти, поняття, закони, закономірності, теорії, узагальнену картину світу. У відповідності з освітньою функцією вони повинні стати надбанням особистості, увійти в структуру її досвіду. Найповніша реалізація цієї функції повинна забезпечити повноту, систематичність і усвідомленість знань, їх міцність і дієвість. Це вимагає такої організації процесу навчання, щоб із змісту навчального предмета, що відображає відповідну галузь наукового знання, не випадали елементи, які є важливими для розуміння основних ідей і суттєвих причинно-наслідкових зв'язків, щоб у загальній системі знань не утворювалося пустот. Знання повинні бути належним чином впорядковані, набуваючи все більшої

стрункості й логічної впорядкованості, щоб нові знання впливали з раніше засвоєних і прокладали шлях до наступних знань.

Конкретним результатом реалізації освітньої функції є дієвість знань, що виражається в свідомому оперуванні ними, у здатності мобілізувати попередні знання для отримання нових, а також сформованість найважливіших як спеціальних, так і загально-навчальних умінь і навичок.

Спеціальні уміння і навички — це специфічні для певного навчального предмета і галузі науки практичні уміння й навички.

Крім спеціальних умінь і навичок у процесі навчання учні оволодівають загально-навчальними уміннями і навичками, які мають відношення до всіх предметів, наприклад, навичками роботи з книгами, довідниками, читання й письма, бібліографічним апаратом, раціональної організації домашньої праці, дотримання режиму дня тощо.

Процес навчання поряд з освітньою реалізує й виховну функцію, формуючи в учнів світогляд, моральні, трудові, естетичні, етичні уявлення, погляди, переконання, способи відповідної поведінки і діяльності в суспільстві, систему ідеалів, відношень, потреб, фізичну культуру, тобто сукупність якостей особистості. Об'єктивно навчання не може не виховувати певних поглядів, переконань, відношень, якостей особистості. Формування особистості взагалі неможливо без засвоєння системи моральних та інших понять, норм і вимог.

Між освітою і вихованням існує не однобічний зв'язок: від навчання до виховання. Процес виховання при правильній організації негайно виявляє благодатний вплив на навчання, оскільки виховання дисциплінованості, організованості, суспільної активності та інших якостей створює передумови для більш активного й успішного навчання. Власне, без належної вихованості учнів ефективний процес навчання неможливий.

Таким чином, головне завдання педагогічного колективу КЗ «Катеринівський ліцей» – в повній мірі реалізувати та гармонійно поєднати реалізацію всіх аспектів у навчанні:

- ✓ системою уроків, які передбачають завдання освіти, виховання і розвитку учнів;
- ✓ змістом діяльності учителя і учнів, який забезпечував би реалізацію всіх трьох видів завдань;
- ✓ різноманітністю методів, форм і засобів навчання;
- ✓ в процесі контролю і самоконтролю навчання і при аналізі його результатів, причому одночасно оцінюється якість реалізації всіх функцій, а не однієї з них.

Сукупність цих вимог при побудові процесу навчання підносить його на якісно новий рівень, при якому комплексно реалізуються завдання, що стоять перед закладом освіти.

Засобами реалізації даної мети є:

- ✓ повне і своєчасне охоплення навчанням усіх дітей;
- ✓ різнобічне використання досягнень шкільного періоду;
- ✓ осучаснення та оздоровлення освітнього середовища;

- ✓ впровадження методик особистісно - компетентісно зорієнтованого навчання, виховання і розвитку учнів;
- ✓ технологічність методик навчання;
- ✓ моніторинговий супровід освітнього процесу;
- ✓ адекватна підготовка педагогічних кадрів.

Заклад освіти ставить перед собою наступні першочергові завдання:

- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;
- надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної, трудової, художньо-естетичної тощо);
- впровадження профільного навчання;
- оригінальна організація навчальної діяльності, інтеграція навчальної та позаурочної діяльності;
- надання широкого спектра додаткових освітніх програм і додаткових освітніх послуг.
- Освітні програми, які реалізуються в школі, спрямовані на:
 - формування в учнів сучасної наукової картини світу;
 - виховання працьовитості, любові до природи;
 - розвиток в учнів національної самосвідомості;
 - формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;
 - інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;
 - рішення задач формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
 - виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави;
 - створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм;
 - формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти школи складається з наступних компонентів:

- ✓ кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- ✓ навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- ✓ матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- ✓ якість проведення навчальних занять;
- ✓ моніторинг досягнення учнями результатів навчання.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- ✓ оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- ✓ контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

- ✓ моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- ✓ створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Очікувані результати навчання. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземною мовою	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні</p>

		<p>методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в</p>

		<p>команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Компетентний підхід у навчанні й вихованні переборює розрив між навчанням і життям. Освіта та виховання в ліцеї виступають як інструмент самовдосконалення особистості та допомагає сформувати особистість, компетентну в різних сферах діяльності.

Наскрізні лінії

Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів та предметних циклів; вони враховуватимуться при формуванні шкільного середовища.

Наскрізнi лiнii є соцiально значимими надпредметними темами, якi допомагають формуванню в учнiв уявлень про суспiльство в цiлому, розвивають здатнiсть застосовувати отриманi знання у рiзних ситуацiях.

Мета наскрiзних лiнiй – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителiв-предметникiв, класних керiвникiв, зрештою, усього педагогiчного колективу на досягненнi життєво важливої для учня й суспiльства мети, увиразнити ключовi компетентностi.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрiзної лiнii реалiзується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсiв, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрiзна лiнii освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькi роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрiзної лiнii є становлення учня як емоційно стійкого члена суспiльства, здатного вести здоровий спiсiб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалiзується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрiзна лiнii пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації освітньої програми рекомендується використовувати внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Розділ 3

Опис моделі випускника школи

Модель випускника **Нової Української Школи** – це необхідна основа для сміливих і успішних кроків у своє майбутнє. Всі інші здобутки у сфері компетентності може принести людині лише наполеглива цілеспрямована праця, бажання вчитися і ділитися досвідом з іншими.

Випускник школи має міцні знання і вміло користується ними. Знання та вміння отримані учнем тісно взаємопов'язані з його ціннісними орієнтирами. Набуті життєві компетентності випускник вміло використовує для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці. Він вміє критично мислити, логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення.

Основні характерологічні орієнтири особистості випускника - вільна особистість. Особистість, що має високий рівень самосвідомості, громадянськості та самодисципліни. Така, що поважає себе, усвідомлює свою цінність та цінність іншої особистості, здатна нести відповідальність перед собою та суспільством. Гуманна особистість – проявляє милосердя, доброту, здатність до співпереживання, терпимість і доброзичливість. Готова надати допомогу, прагне до миру й розуміє цінність людського життя. Духовна особистість – має потребу до пізнання й самопізнання, рефлексії, має потребу в красі й спілкуванні. Творча особистість – наділена розвинутими здібностями, знаннями, вміннями, навичками, розвинутим інтелектом. Практична особистість – знає основи комп'ютерної грамотності, професійної підготовки, має естетичний смак, гарні манери, знає й поважає. Це людина, яка є прихильником здорового способу життя.

Образ випускника початкової школи:

- сприйняття та розуміння учнями таких цінностей, як "родина", "школа", "учитель", "батьківщина", "природа", "дружба з однолітками", "повага до старших";
- потреба виконувати правила для учнів, вміння розрізняти добрі та погані вчинки людей, правильно оцінювати свої дії та поведінку

однокласників, зберігати порядок і дисципліну у школі та громадських місця;

- наявність досвіду участі в підготовці та проведенні суспільно корисних справ, здійснення індивідуального й колективного вибору доручень і завдань у процесі організації життєдіяльності у класі та школі;
- спостережливість, активність і старанність у навчальній праці, стійкий інтерес до пізнання. Сформованість основних рис індивідуального стилю навчальної діяльності, готовності до навчання в основній школі;
- оволодіння найпростішими комунікативними вміннями та навичками: уміння говорити та слухати; здатність співпереживати, співчувати, виявляти увагу до інших людей, тварин, природи. Сформованість первинних навичок саморегуляції.

Образ випускника 9-го класу як головний цільовий орієнтир роботи з учнями школи II ступеня:

- сприйняття й розуміння цінностей "людина", "особистість", "індивідуальність", "праця", "спілкування", "колектив", "довіра", "вибір". Знання й дотримання традицій школи.
- усвідомлення можливостей власного "я", оволодіння прийомами та методами самоосвіти і самовиховання, орієнтація на соціально значущі форми та способи самореалізації та самоствердження. Готовність боротися за свою честь і честь колективу, відповідати за свої вчинки та дії.
- активність і здатність виявляти сильні сторони своєї особистості в життєдіяльності класу і школи, уміння планувати, готувати, проводити й аналізувати колективну творчу справу, бесіду, ігри тощо.
- сформованість індивідуального стилю навчальної діяльності, стійких навчальних інтересів і схильностей, уміння розвивати та керувати пізнавальними процесами особистості, здатності адекватно діяти в ситуації вибору на уроці.
- засвоєння основ комунікативної культури особистості: уміння висловлювати та відстоювати свою точку зору; оволодіння навичками неконфліктного спілкування; здатність будувати та підтримувати спілкування в різних ситуаціях із людьми, які відрізняються один від одного за віком, ціннісними орієнтаціями та іншими ознаками.
- здатність бачити і розуміти гармонію та красу, знання видатних діячів і здобутків літератури і мистецтва, апробація своїх можливостей у музиці, літературі, сценічному й образотворчому мистецтві.
- розвиток основних фізичних якостей: швидкості, спритності, гнучкості, сили і витривалості; оволодіння найпростішими туристичними вміннями та навичками; знання та дотримання режиму занять фізичними вправами; здатність розробити та реалізувати індивідуальну програму фізичного удосконалювання.

Образ випускника 11-го класу, як головний цільовий орієнтир у роботі з учнями школи III ступеня:

- метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору, самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.
- осмислення цілей та змісту свого життя.
- засвоєння цінностей "батьківщина", "культура", "любов", "творчість", "самоактуалізація", "суб'єктність". Наявність почуття гордості за приналежність до своєї нації, за свою Батьківщину. Знання й розуміння основних положень Конституції країни.
- розуміння сутності моральних якостей і рис характеру оточуючих людей, толерантність у їхньому сприйнятті, прояв у відносинах з ними таких якостей, як доброта, чесність, порядність, увічливість.
- адекватна оцінка своїх реальних і потенційних можливостей, упевненість у собі, готовність до професійного самовизначення, самоствердження та самореалізації в дорослому житті.
- активність у загальношкільних і класних справах, у роботі з молодшими школярами. Наявність високих досягнень в одному або декількох видах діяльності.
- наявність бажання й готовності продовжити навчання після школи, потреба в поглибленому вивченні обраної галузі знань, їхньому самостійному здобуванні.
- сформованість індивідуального стилю спілкування; володіння різноманітними комунікативними компетентностями, способами підтримки емоційно стійкої поведінки у кризовій життєвій ситуації; здатність коректувати у спілкуванні та відносинах свою й чужу агресію.
- уміння будувати свою життєдіяльність за законами гармонії та краси; потреба у відвідуванні театрів, виставок, концертів; прагнення діяти гарно в навчальній, трудовій, улюбленій дозвільній діяльності, поведженні та відносинах з навколишніми; прояв індивідуальної своєрідності у сприйнятті та творенні краси.
- прагнення до фізичної досконалості; уміння підготувати та провести рухливі ігри та спортивні змагання серед своїх однолітків і молодших школярів; звичка щодня займатися фізичними вправами та вміння використовувати їх у поліпшенні своєї працездатності й емоційного стану.

Розділ 4

Навчальний план та його обґрунтування

Навчальний план ліцею розробляється окремим додатком на кожен рік на основі Типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти та Державних стандартів. Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план ліцею передбачає реалізацію освітніх галузей Державних стандартів через окремі предмети. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні.

Варіативна складова навчального плану враховує особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення школи.

Загальне навантаження відповідно Державним санітарним правилам і нормам влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01).

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів 1-4^x класів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків: у 1^x класах – 35 хвилин, у 2-4^x класах – 40 хвилин, 5-11^x класів – 45 хвилин. Навчальні плани зорієнтовані на роботу школи за 5-денним навчальним тижнем.

Для дітей з особливими освітніми потребами на основі робочого навчального плану ліцею розроблений навчальний план з урахуванням рекомендацій ІРЦ.

Особливістю навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами є його корекційна спрямованість. Ефективність навчально-виховної роботи досягається шляхом надання таким учням корекційної допомоги.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти. Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»). Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти за інших умов.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти. Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти. Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти

цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1- 4 класів складає 3500 год/ навчальний рік:

- для 1-го класу – 805 год/ навчальний рік;
- для 2-го класу – 875 год/ навчальний рік;
- для 3-го класу – 910 год/ навчальний рік;
- для 4-го класу – 910 год/ навчальний рік.

Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну, в якій передбачено додаткові години на індивідуальні та групові заняття, курси за вибором, факультативні .

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 5845 годин/навчальний рік: для 5-х класу – 1050 годин/навчальний рік, для 6-го класу – 1155 годин/навчальний рік, для 7-го класу – 1172,5 годин/навчальний рік, для 8-го класу – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-го класу – 1260 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову.

Варіативна складова визначена, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення школи і відображається в навчальних планах.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає: 2660 годин/навчальний рік: для 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік, для 11-х класів – 1330 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;

- профільні предмети вивчаються на профільному рівні;

- факультативні курси.

Враховуючи освітні потреби учнів, регіональні особливості, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу обрано години для профільного предмету біологія і екологія.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм та методів вчитель визначає самостійно враховуючи конкретні умови роботи забезпечуючи досягнення конкретних очікуваних результатів зазначених у програмі.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється суб'єкт – суб'єктивних засадах систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання та має формувальний розвиток.

Контроль результатів освітньої діяльності здобувачів освіти не передбачає порівняння із досягненнями інших.

Розділ 5

Особливості організації освітнього процесу та застосовуваних у ньому педагогічних технологій

Соціальні перетворення в українському суспільстві докорінно змінили пріоритети в галузі освіти. Школа потребує нових нетрадиційних ідей, теорій, що відповідали б оптимальному розвитку дитини, сучасним потребам людства.

Особистісно - орієнтована модель освіти, яку реалізує ліцей, передбачає:

- упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму. Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів;
- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;

- виховання вільної незалежної особистості;
- урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини.

Пріоритетного значення в розбудові нової школи набуває завдання формувати в учнів систему загальнолюдських цінностей:

- морально-етичних (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей);
- соціально-політичних цінностей (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність).

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. По можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Основними формами організації освітнього процесу в ліцеї є різні типи уроку:

- ✓ формування компетентностей;
- ✓ розвитку компетентностей;
- ✓ перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- ✓ корекції основних компетентностей;
- ✓ корекційно-розвиткові заняття
- ✓ інтегрування предметів
- ✓ комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу є проектна діяльність, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей проводяться практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням

надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Можливо проводити заняття в малих групах, ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

У ліцеї широко впроваджуються інформаційно-комунікативні технології. Застосування ІКТ в освітньому процесі базується на загальному розумінні зміни ролі інформації та принципах інформаційної взаємодії в різних напрямках освітньої діяльності. Це дозволяє формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності, критичне і логічне мислення, вміння приймати рішення, співпрацювати в команді, бути конкурентоздатними та впевненими особистостями.

Серед використовуваних засобів: мультимедійні презентації, мультимедійні карти, проекти, онлайн-тести, програмовані засоби навчання та інше.

Вчителі не тільки самі активно використовують інтернет-ресурси, сучасні інформаційні технології, але й забезпечують їх активне використання учнями. Тому створенні вчителями персональні сайти є однією з важливих форм роботи сучасного вчителя і є поштовхом для подальшого освоєння нових сучасних веб-ресурсів відповідно до вимог ІК-компетентності, що важливо у процесі модернізації навчання в сучасній школі.

Розділ 6

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Рівень досягнень учнів буде вивчатись: шляхом моніторингу знань, умінь і навичок з окремих предметів; проведення контрольних випробувань учнів; участі учнів школи у предметних олімпіадах різного рівня, Всеукраїнських інтелектуальних конкурсах та турнірах; шляхом складання та захисту наукових проектів та участі в роботі МАН; аналізу результатів участі учнів у ДПА і ЗНО.

За результатами навчальних семестрів та року здійснювати моніторинг навчальних досягнень учнів з базових дисциплін (особливу увагу приділяти навчальним предметам, з яких передбачено складання ДПА та ЗНО).

Для більш об'єктивної оцінки робити аналіз результативності по класах, порівнюючи результативність із минулими навчальними роками (за основу взяти термін в п'ять років).

Розділ 7

Програмне забезпечення освітнього процесу

Для виконання освітньої програми ліцею передбачено використання, затверджених Міністерством освіти і науки України, навчальних програм з усіх предметів інваріативної частини; курсів за вибором варіативної складової, що забезпечує інтеграцію загальноосвітніх (основних і додаткових) програм, у єдину освітню програму, що дозволяє одержати запланований результат освіти - "модель" випускника.

Перелік навчальних програм до Освітньої програми

- для учнів закладів загальної середньої освіти I ступеня (1-2 клас)

Типова освітня програма розроблена під керівництвом Шияна Р.Б. затверджена наказом МОН від 21.03.2015 № 268.

- для учнів закладів загальної середньої освіти I ступеня (3- 4 класи)

Програми затверджені наказом МОН від 29.05.2015 № 584

- для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня

Програми затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407

- для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня

(затверджені наказами МОН від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539)

Розділ 8

Умови навчально-виховного процесу

1. Питання формування культури здоров'я є пріоритетним напрямком діяльності органів управління закладом, педагогічного колективу, органів учнівського самоврядування та психолого-педагогічної служби.
2. Для створення відповідних санітарно-гігієнічних умов функціонування закладу передбачено:
 - дотримання вимог державних органів санітарно-епідеміологічного контролю відповідно до чинного законодавства;
 - організацію раціонального режиму навчально-виховного процесу; проектування однозмінного робочого тижня з групами продовженого дня для школи I ступеня;
 - введення стабільного рухового режиму учнів: система рухової активності школярів включає щоденні фізичні заняття (уроки фізичної культури, заняття спортом за вибором, рухові паузи на уроках, ігрові перерви);
 - організацію гарячого харчування учнів для різних груп здоров'я.
3. Основним завданням забезпечення збереження життя та здоров'я учнів закладу є контроль за станом їх здоров'я педагогічним колективом, здійснення профілактики та діагностики захворювань.
4. Приділяти особливу увагу пропаганді здорового способу життя серед учнівського та батьківського колективів, залучати дітей до регулярних занять фізичною культурою і спортом. Раціонально використовувати наявну матеріально-технічну базу, ігрові й спортивні майданчики.
5. Організовувати змістовне дозвілля дітей під час канікул у літніх школах відпочинку та профільних школах.